

Bezdůvodné obohacení a žalobní návrh

Pokud žalobní návrh sám neumožňuje soudu, aby vzájemnou vázanost nároků mohl vyjádřit ve výroku rozsudku, nemůže žaloba uspět. To platí i v případě žaloby na vydání bezdůvodného obohacení. Poučení účastníka řízení, jak věcně formulovat petit, aby bylo žalobě vyhověno, je poučením hmotněprávním, jehož poskytování by bylo v rozporu s § 5 o. s. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 2325/2013, ze dne 25.3.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně AB - C. s.r.o., se sídlem v H.K., zastoupené JUDr. E.P., advokátem, se sídlem v H.K., proti žalované Z. V., o zaplacení částky 239 713 Kč s příslušenstvím a vzájemném návrhu žalované na zaplacení částky 173 705,88 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 33 Cm 28/2010, o dovolání žalobkyně proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. února 2013, č. j. 11 Cmo 316/2010-240, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. února 2013, č. j. 11 Cmo 316/2010-240, se zrušuje a věc se vrací Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Hradci Králové částečným rozsudkem ze dne 5. května 2011, č. j. 33 Cm 28/2010-126, zamítl vzájemný návrh žalované, aby jí byla žalobkyně zavázána zaplatit částku 173 705,88 Kč s úrokem z prodlení v zákonné sazbě do zaplacení.

Žalobkyně se žalobou domáhala zaplacení částky 239 713 Kč s příslušenstvím na doplatku ceny stavební dvojbuňky podle smlouvy. Žalovaná navrhla žalobu zamítnout a proti žalobkyni vzájemným návrhem uplatnila nárok na zaplacení částky 173 705,88 Kč s odůvodněním, že smlouva mezi účastníky buď platně nevznikla nebo od ní žalovaná platně odstoupila a žalobkyni zaplacením 173 705,88 Kč na záloze vzniklo bezdůvodné obohacení.

Soud prvního stupně zjistil, že žalovaná má inkriminované buňky stále u sebe, a proto vzájemný návrh žalované o zaplacení částky 173 705,88 Kč s příslušenstvím zamítl s odůvodněním, že nelze uplatnit právo na zaplacení (vrácení) zaplacené částky, aniž by zároveň bylo navrhováno vrátit to, co bylo přijato. O nesprávně uplatněném nároku ze vzájemného návrhu nemohl soud ani žalovanou poučit a vyzvat ji k nápravě, neboť by šlo o poučení hmotněprávní (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 2008, sp. zn. 33 Odo 783/2006).

Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 7. února 2013, č. j. 11 Cmo 316/2011-240, tak, že částečný rozsudek se zrušuje a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud dospěl k závěru, že poučení, jak má znít návrh na vydání bezdůvodného obohacení, není poučením hmotněprávním. Soud prvního stupně měl, pokud dospěl k závěru, že žalobní petit není úplný, postupovat podle § 43 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Navíc nelze přehlédnout, že v průběhu odvolacího řízení již byla vada návrhu odstraněna podáním žalované ze dne 5. dubna 2012.

Usnesení odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním. Přípustnost podaného dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. zakládá žalobkyně na tom, že napadené rozhodnutí řeší otázku procesního práva, která

doposud nebyla vyřešena, tj. zda je soud povinen vyzvat účastníka podle § 43 odst. 1 o. s. ř. k opravě nebo doplnění podání, pokud se účastník svým návrhem domáhá vydání bezdůvodného obohacení a současně nedeklaruje svou připravenost vydání protiplnění získané na základě neplatného právního úkonu. Dle názoru žalobkyně by to bylo nad rámec poučovací povinnosti soudu a šlo by o hmotněprávní poučení.

Nesprávnost právního posouzení na straně odvolacího soudu žalobkyně spatřuje také v tom, že své rozhodnutí opřel o změnu petitu ze strany žalované provedené až v průběhu odvolacího řízení podáním ze dne 5. dubna 2012. Petit přitom není možné měnit až v průběhu odvolacího řízení, proto odvolací soud k této změně neměl přihlídnout.

Žalobkyně dále z opatrnosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 1599/2008. Má za to, že ze vzájemného návrhu ani z vyjádření žalobkyně nevyplývalo, že by se v daném řízení domáhala také toho, aby soud rozhodl, že žalovaná je povinna vydat žalobkyni obytnou dvojbuňku. Petit byl určitý a srozumitelný. Jeho rozpor s hmotným právem však nezpůsobuje vznik povinnosti soudu poučit navrhovatele o tom, že žalobu zamítne. Ze samotné skutečnosti, že v § 451 obč. zák. je obsažena určitá úprava vztahů při vzniku bezdůvodného obohacení tedy nelze dovozovat, že by soud mohl překročit návrhy účastníků dle § 153 odst. 2 o. s. ř.

Dovolatelka proto navrhla, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání navrhla odmítnutí nebo zamítnutí dovolání, neboť považuje rozhodnutí odvolacího soudu za věcně správné.

Nejvyšší soud České republiky (dále též jen „Nejvyšší soud“) úvodem poznamenává, že rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dovolací soud tak postupoval podle občanského soudního řádu ve znění od 1. ledna 2013.

Podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř., v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatelka spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatelka domáhá (dovolací návrh).

Podle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolací soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, jelikož odvolací soud rozhodl v dané věci v rozporu s konstantní judikaturou.

Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 30. června 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002, uveřejněném pod číslem 28/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dostupném na webových stránkách www.nsoud.cz, formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož v případě povinnosti vrátit si oboustranně plnění jde v režimu § 457 obč. zák. o tzv. synallagmatický (vzájemně podmíněný) závazek, kdy požadavek jedné smluvní strany, aby jí bylo druhou smluvní stranou vráceno plnění, jež jí poskytla, může uspět, jen je-li žadatelem navenek deklarována i připravenost vrátit to, co na základě takové

smlouvy obdržel od druhé smluvní strany on sám. Jde-li o žalobu, musí se tento závazek promítnout i do znění žalobního návrhu (petitu). Uvedené rozhodnutí se týkalo náhrady škody, ale obdobně lze jeho závěry užít i na případ bezdůvodného obohacení.

Pokud žalobní návrh sám neumožňuje soudu, aby vzájemnou vázanost nároků mohl vyjádřit ve výroku rozsudku, nemůže žaloba uspět (srov. mutatis mutandis např. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. prosince 1999, sp. zn. 25 Cdo 2524/98, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročníku 2000, pod číslem 87). To platí i v případě žaloby na vydání bezdůvodného obohacení. Poučení účastníka řízení, jak věcně formulovat petit, aby bylo žalobě vyhověno, je poučením hmotněprávním, jehož poskytování by bylo v rozporu s § 5 o. s. ř.

Uvádí-li odvolací soud, že žalovaná vadu návrhu odstranila podáním ze dne 5. dubna 2012 (č.l. 214) v průběhu odvolacího řízení, je třeba uzavřít, že toto podání nevyjadřuje synallagmatické plnění ve smyslu § 457 obč. zák. resp. 351 obch. zák.

Rozhodnutí odvolacího soudu tudíž není správné. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu v potvrzujícím výroku ve věci samé (a v závislých výrociích o nákladech řízení) zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)